

El fals conflicte entre treballadors i ecologistes per les mines d'Iberpotash al Bages

Aquest mes de juny, dos miners han mort a les mines d'Iberpotash. Poques setmanes abans, a tall d'advertència, un tercer va salvar la vida miraculosament. D'aquesta manera, al drama mediambiental de què és responsable la multinacional israeliana prosionista s'hi suma un drama familiar i laboral. Hi ha una pregunta, extemporània, que plantegen aquests accidents: quin nexxe hi pot haver entre els accidents a la mina i l'atemptat ecològic que l'activitat genera?

Instal·lacions mineres a Sallent (Bages) / ARXIU

GUILLE R. SCHEURERLa Directa

Activista mediambiental

PUBLICAT:
JULIOL 17, 2020

Històricament, la Generalitat de Catalunya –en la seva insuportable complicitat amb l'empresa Iberpotash– sempre ha intentat oposar els interessos dels treballadors a les reivindicacions ecologistes. A tall d'exemple: quan les forces d'esquerres van aconseguir l'alcaldia de l'Ajuntament de Sallent en un pacte ERC-CUP i van posar sobre la taula el conflicte mediambiental generat per l'explotació minera, el govern tripartit –suposadament d'esquerres i suposadament ecologista– va amenaçar el consistori amb treure els treballadors de la mina al carrer contra l'equip de govern.

Això devia ser, si la memòria no em falla, pels volts de l'any 2006. Com si els treballadors fossin titelles, el govern mostrava una alineació sense fissures amb els interessos de la multinacional Iberpotash. Tres anys més tard, aquests mateixos treballadors eren sacrificats a l'altar del liberalisme i els interessos de l'empresa amb un ERO temporal que va afectar el... 95% de la plantilla! Encara recordo amb certa compassió els cartells que varen penjar els treballadors sobre la C-16. Els treballadors havien estat manipulats, aliens a la idea que mai formaran part de les prioritats de les multinacionals. Mai. Ja seria hora que la classe treballadora en prengués consciència d'una vegada per totes.

Darrere els beneficis milionaris de l'empresa hi ha les despeses públiques, també milionàries, que ha de suportar la Generalitat –és a dir, tots nosaltres– per fer viable la producció

Aquesta connivència entre Generalitat (sota tots els colors i tots els partits) i la multinacional israeliana prosionista Iberpotash – Dead Sea Works– és indiscutible. Darrere els beneficis milionaris de l'empresa hi ha les despeses públiques, també milionàries, que ha de suportar la Generalitat –és a dir, tots nosaltres– per fer viable la producció. La inversió pública que ha fet la Generalitat ja supera els centenars de milions d'euros (400 milions d'euros és una xifra gens exagerada, fins i tot prudent). Cal recordar que aquesta connivència ha estat plasmada en diverses sentències nacionals i europees, que han declarat il·legals les ajudes públiques de 5.800.000 euros rebudes per l'empresa de part de l'Estat. Perdó, de l'erari públic.

Podríem provar de fer un llistat d'aquesta relació insidiosa i aquesta vergonyosa complicitat. Començaria pel frau comès durant el procés de privatització a finals dels anys vuitanta (la vella fórmula neoliberal de nacionalitzar les pèrdues i privatitzar els beneficis) i acabaria en les condicions acceptades per la Generalitat l'any 2018 (amb els programes de restauració presentats per la multinacional), sense oblidar alguns moments estel·lars protagonitzats per l'ecologista Francesc Baltasar (ICV) amb les autoritzacions ambientals del 2008 o el pelegrinatge del messies Artur Mas a Israel, l'any 2013, per pidolar als propietaris de l'empresa. Construcció amb diners públics de plantes dessalinitzadores i col·lectors de salmorra (algunes d'elles el 2008-2009, en plena crisi econòmica, i reducció d'inversions públiques); impacte visual del runam; enfonsament del barri de l'estació de Sallent i reubicació de la població; construcció de línies elèctriques d'alta tensió; pujada del cànon de l'aigua l'any 2012... No es pot entrar en detalls, de debò que la llista és interminable. La complicitat ha estat total per part de tots els governs, de tots els colors.

Gran paradoxa del nostre mil·lenni: mentre la Generalitat, l'Agència Catalana de l'Aigua (ACA) i diversos organismes bombardegen la població amb la seva *nova cultura de l'aigua*, aquests mateixos organismes permeten una activitat extractiva que converteix tota

l'aigua de la conca del Llobregat –estalviada amb els esforços dels bons conciutadans– en un esforç absurd i inútil. La salinització del Llobregat produïda per l'activitat minera obliga a despeses milionàries difícils de calcular per dessalinitzar aquest riu – suposadament d'aigua dolça– i fer-lo arribar a la població de Barcelona en forma d'aigua potable, un procés dubtós que ha generat més d'un problema de salubritat. Algunes veus afirmen que és més econòmic dessalinitzar l'aigua del mar que l'aigua del Llobregat, i fins i tot la Unió Europea ja ha avisat l'Estat del perill que suposa aquesta activitat per a la salut humana. Segons alguns articulistes, la quantitat de residus industrials que produeix Iberpotash iguala el total dels residus industrials de Catalunya i duplica la contaminació permessa. No hem après res de Flix. De fet, hi ha una llarga, extensa, curiosa, indignant i significativa relació entre Iberpotash i Flix –per qui s'ho vulgui mirar de prop.

Quina relació hi pot haver entre els accidents d'aquests darrers mesos i l'atemptat ecologista que està cometent l'empresa amb la complicitat de les administracions? Té sentit aquesta la confrontació entre treballadors i ecologistes?

Però tornem un moment a l'inici de la qüestió. Quina relació hi pot haver entre els accidents d'aquests darrers mesos i l'atemptat ecologista que està cometent l'empresa amb la complicitat de les administracions? Té sentit aquesta oposició, aquesta confrontació entre treballadors i ecologistes? I si no, a què respon aquesta confrontació? Els treballadors de la mina, gràcies a les mobilitzacions històriques dels miners, tenen un sou significativament alt i condicions laborals sucoses. No trobo elegant aportar xifres, però cal dir que, *a priori*, és el mínim que mereixen uns treballadors que es juguen la pell cada dia, cada nit, dins unes galeries a voltes dantesques. Les imatges que l'empresa permet

publicar a la premsa són meticulosament controlades i semblen fotos d'una cova meravellosa, d'un indret fantàstic on es barregen màgia tel·lúrica i tecnologia. Els miners saben prou bé que la realitat és una altra. Existeixen imatges i vídeos que mostren una realitat completament diferent. Com he sabut fa poc en una conversa informal amb alguns representants sindicals, aquestes imatges i aquests vídeos estan totalment prohibits, perquè l'empresa guarda amb molt de zel el que realment passa en aquestes galeries.

El previsible i obligat tancament de la mina de Sallent ha portat l'empresa a deixar d'invertir-hi, sense deixar, però, de fer una *apretada* per extreure'n els últims rèdits econòmics. Segons alguns representants sindicals, això vol dir que la mina ha estat desatesa des de fa quatre anys, estratègia empresarial relacionada amb l'aprovació del pla Fènix l'any 2012. Quatre anys sense tenir cura d'una mina passen factura, perquè una mina és viva, es mou constantment i necessita un manteniment igual de constant, segons aquests mateixos sindicalistes. El fet que s'hagi continuat extraient –fins i tot accelerant la producció– i desviant els recursos cap a altres sectors, ha fet inevitable aquest desenllaç tràgic.

Cal preguntar-se immediatament: què val la vida d'un miner? La resposta ràpida, però equivocada, és que val 40.000 euros, el preu que paga la companyia asseguradora a la família. És equivocada perquè, en realitat, cal saber quina inversió és necessària per evitar la mort d'un treballador a les mines. Aquí la resposta és més complexa. Però la majoria dels representats sindicals estan d'acord en una idea cabdal: com més inversió en seguretat, menys exposició al perill per part dels treballadors. L'equació és senzilla i gens nova: com més rendibilitat per a l'empresa, menys seguretat per als treballadors.

I és aquí on s'aclareix el nexa pel qual preguntava al llarg de l'article. Hi ha conflicte entre els interessos dels treballadors, els dels ecologistes i els de l'erari públic? La resposta és: rotundament no. Hi ha un conflicte entre la rendibilitat de l'empresa i tota la resta.

Les retribucions multimilionàries d'Iberpotash són directament proporcionals als seus estalvis en seguretat i reparació mediambiental

Les retribucions multimilionàries d'Iberpotash són directament proporcionals als seus estalvis en seguretat i reparació mediambiental. I aquí arribem al cor de la qüestió. Mentre l'erari públic destina quantitats astronòmiques –centenars de milions d'euros– a aquesta reparació i els treballadors paguen amb la seva vida la manca de cura en seguretat, l'empresa s'embutxaca desenes de milions d'euros (em quedo curt) de beneficis.

El fals conflicte entre treballadors de la mina i entitats ecologistes es basa en una fal·làcia: no hi ha alternativa a l'explotació per part d'Iberpotash. Per tant, els treballadors pensen que defensar els seus llocs de treball és defensar els interessos i el model de l'empresa. Ja hem vist que aquest raonament és fals. Així ho torna a demostrar el recent anunci de reducció de plantilla de les empreses subcontractades per Iberpotash. Un dia, preguntant a un miner sobre aquesta qüestió, em va respondre amb una idea tant interessant com desatesa per totes les entitats –especialment els mitjans de comunicació i la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, la nostra–, sempre còmplices de l'atemptat ecològic, social i ara laboral d'aquesta multinacional. La idea és força senzilla i es basa, segons ell, en el *faro* que Iberpotsah empra amb certa regularitat: que si les administracions no es dobleguen a les seves exigències, marxarà.

Però, en aquest cas, aquí no funciona com a la Nissan. Com molt bé assenyala aquest sindicalista avisat, la multinacional no pot endur-se la producció. Les mines estan en territori català i la plantilla, altament formada i capacitada, viu al territori. Ara per ara, falta per demostrar per què és necessària l'empresa, més enllà de perpetuar l'espoli. Queda per estudiar si aquest rèdit és reapropiable.

Cal

Renacionalitzar l'empresa resoldria totes les qüestions d'una sola tirada: mantenir els llocs i les condicions de treball, destinar els beneficis milionaris a la seguretat de les mines i la reparació mediambiental i social

retornar a la idea provocadora que sí, hi ha alternatives.

Renacionalitzar l'empresa –aquest cop, els beneficis i no les pèrdues– resoldria totes les qüestions d'una sola tirada: mantenir els llocs i les condicions de treball, destinar els beneficis milionaris a la seguretat de les mines i la reparació mediambiental i social, i al mateix temps iniciar un projecte a llarg termini per reubicar els treballadors i posar fi a aquesta activitat, criminal des de tots els punts de vista.

Les alternatives hi són, la resta és una qüestió de voluntat política, de repartir els beneficis –no les pèrdues– a la societat, d'independència i autosuficiència econòmica, de posar fi al vassallatge i d'un canvi de mentalitat real cap a una transició ecològica, social i laboral més justa. És hora de canviar aquest disc ratllat d'una vegada per totes, perquè ja fa massa anys que sona la mateixa disbauxa insuportable.